

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто пошт. шлям. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем.
Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5-00 зол.
Чвертьрічно 15-00 „
Піврічно 30-00 „
Річно 60-00 „
ЗА ГРАНИЦЮ: В Америці і Канаді, Франції, Італії, Бельгії 30 фр. фр., Італії 7-50 зол., Німеччині 7-50 зол., Швейцарії 8 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7-50 зол., Австрії 7-50 зол. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Совіти у міжнародних взаєминах.

Женева, 6. листопада 1933.

Сучасну міжнародну ситуацію характеризує безсумнівний зріст господарської, а особливо політичної кризи. Розбройна конференція, на яку дехто ще недавно покладав великі надії, по виступленні з неї Німеччини фактично припинила свої праці. Виступлення Німеччини з Союзу Народів та напруження французько-німецьких відносин не дають можливості перенести справу зменшення зброєнь на терен пакту чотирьох держав, який зрештою формально ще й не існує, бо не ратифікований всіма його учасниками.

Виступлення Німеччини із женевських установах дало нагоду європейській пресі писати про порозуміння між Німеччиною та Японією. Ніяких доказів такого порозуміння справді нема, і ті, які хочуть довести факт його існування, вказують на природну ворожість цих двох держав до Союзу Народів та на їх спільне зацікавлення у розкладі його на національні складові частини.

Значно більше характеристичними ознаками сучасної світової кризи є намагання різних держав досягти за всяку ціну порозуміння, а навіть співробітництва з московським урядом. Найдавні у цьому відношенні пішла Франція. А тому, що вона з усіх європейських держав найменше потребує більшовицьких замовлень, може припустити, що французько-радянське зближення має головним чином мілітарну основу. На це вказує і та обставина, що це зближення наступило по перебранні націоналістичних соціалістичних державної влади у Німеччині. Щодо французького експорту до СРСР, то на ній засвідчують, очевидно, найбільше французькі фабрики зброї. Окруження Німеччини з усіх боків озброєними до найвищого ступня державами не витворює у всякій разі атмосфери, в якій могла б працювати успішно конференція для обмеження зброєнь.

Маніфестація совісько-італійської приязні в Неаполі з нагоди прибуття совіської ескадри спрямована, очевидно, у значній мірі проти Франції і має на меті показати, що французькі впливи на червону армію не є монополією. Нема сумніву, що Італія потребує більше ніж яка інша держава збіжжя нагарбаного з українського селянства, дерева, зрубаного засудженими на повільну смерть невільникими та нафти, без якої мусять мерзнути та сидіти у темряві совіські підданці. Але на те, щоб діставати ці продукти на кілька сантиметрів танше ніж з інших країв Італії зовсім не потребували б аж вантажувати оваци совіської флотії.

Не викликало у Франції одушевлення і американсько-совіське зближення. Коли Франція хоче озброювати червону армію, то зовсім не на те, щоб більшовики починали безнадійну авантюру на Далекому Сході. А що есенціальне визнання московського уряду Злученими Державами матиме не саме лише господарське значення, не підлягає ніякому сумнівові. Коли на початку літа більшовики робили заход у Вашингтоні у напрямі їх визнання, то офіційна американська преса зазначила тоді, що визнання більшовиків могло б погіршити американсько-японські відносини. Аргумент цей лишається у повній силі і тепер, і коли на його тлі в Америці не вважають, то очевидно, що справа світового миру тепер більше невпевнена ніж колись.

Есенціальне визнання московського уряду Америкою чинником миру в ніякому разі бути не може. Становище Японії на Далекому Сході так само стимати її від переведення уложеного плану підтриманням безнадійно хорого Союзу Народів ледви чи можливо. Але питання, чи Японія в даних обставинах буде аважати можливим чекати на природний розклад більшовицької деспотії, чи захоче зліквідувати її на побережжі Тихого Океану вже в найближчому часі, щоб мати вільну руку для всяких дальніх можливостей.

Загострення світової господарської кризи, яку грізніше великі держави використовувати всі засоби для її поборення, отже й зближення

з Совітами, є між іншим також тимчасовою перешкодою для розвитку української протиголодової акції на міжнароднім терені, в тім і чисто гуманітарної. Це примушує українців вести протиголодову акцію в той спосіб, щоб її можна було проводити довший час та в значній мірі на засоби самого українського громадянства поза межами Союзу Народів.

З другого боку загострення світової кризи робить тяжчим і становище самого московського уряду та угрунтовує в Європі переконання, що на Совіський Союз не можна покладати ніякої надії і що його недалекий розклад неминучий. А чим тяжчим буде внутрішнє становище Совітів, тим більше значення буде мати і поширення правдивих вісток про голод на Україні, який найбільше свідчить про прискорений занепад цілого совіського господарства; тим більша буде потрібна протиголодова акція на міжнароднім терені у всіх її формах.

Ті самі чинники міжнароднього життя, що творять перешкоди для сучасного розвитку протиголодової акції, забезпечують її успіх у найближчій будучині.

Рахуватися з майбутніми збройними конфліктами, як певними чинниками, так само недоцільно, як і запліувати зовсім очі на їх можливість. Тим більше, що як у французько-німецькій так і в американсько-японській конфлікті участь більшовиків дуже імовірна. Але ще більше імовірне є оминування цих конфліктів шляхом міжнароднього урегулювання співжиття та співпраці націй та країв між польським кордоном та побережжям Великого Океану.

А для всіх можливостей, що стоять перед українською нацією, потрібна передовсім найширша мобілізація всіх національних сил.

М. Д.

Українська мова в урядуванні коморників.

Трапляється в останніх часах щораз частіше, що коморники, які урядують при городських судах на просторі львівської апеляції, відмовляють українським сторонам, які цього домагаються, видання усяких постанов в егзекуційному поступованні побіч польської також в українській мові. Як мотив такого відмовлення подають, що вони не обов'язані вживати у своєму урядуванні також української мови. Знаємо, що були в тих справах вже навіть зазначення до начальників городських судів як покликаних до виконання контролю над чинностями коморників.

Тому, що справа, сама по собі дуже важка, стає в практиці щораз актуальнішою, наляжить звернути увагу на такі моменти:

По закону про коморників з дня 5. 12. 1932. р. Д. З. Р. П. № 107. поз. 888. „коморник це державний урядовець, покликаний повинити чинності егзекуційні й інші, вказані в законах“. Чисто становим коморників означає міністр правосуддя. Іспити здають вони перед екзаменаційними комісіями установленими при окр. судах. Іменують коморників, а дане становище преадає Апеляційного Суду, а в деяких випадках може він делегувати на становище коморника судового секретаря. Урядовий титул, печатки і т. д. впавають внаслідок, що це орган міністерства правосуддя. („Коморник городського суду“ і т. д.), а безпосередньо службовою владою коморника є суддя, що кермує даним городським судом, при котрім урядують коморник, або суддя виначений начальником того суду. Весь хід урядових справ, ведених коморником, особливо ж таку за чинності норми міністр справедливості.

Таким чином коморники не державний урядовець, а зареаком судовий орган. Тому мають в урядуванні коморників повинні примінені постанови закону про мову урядування судів, прокураторських урядів і нотаріату на дня 31. 8. 1924. р. Д. З. Р. П. № 709. поз. 757 та всіх відносних об'явлень і інструкцій, виданих міністерством правосуддя в тіх справах. Це значить, що за по-

НЕ ЗАБУДЬТЕ, ЩО НАЙДАЛЬШЕ ДО 25. ГРУДНЯ Ц. Р.

мусите викупити свою будинкову полісу на 1934 рік у приналежній агенції

ТОВАРИСТВА ВЗАІМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ, вул. Руська ч. 20.

12. XI. ГОДИНА 20 (8)

В САЛЯХ НАРОДНОГО ДОМУ, Рутівського 22

РАВТ

Т-ВА УКРАЇНЬСЬКА ЗАХОРОНКА У ЛЬВОВІ під гаслом „Огріймо убогу дітвору“

при закладі співучасті відомої співачки Вп. Пані Ізидори Шмериковської-Приймачової при фортепіановій супроводі Вп. Пана Проф. д-ра Нестора Ніжанковського і тенора Вп. Пана Євгена Цимбалістого при супроводі Вп. Пані Ірини Роздольської. Цитровий дует Льва Кавуаї під проводом свого професора. Львівський премій передплати „Нової Хати“. Ревія моделей виконаних жіночою кооперативою „Труд“ під артистичним прозовом Вп. Пані Елі Олександрівни. Виступ режисерів Євгена. Гра на бандурі Вп. Пана Юрка Сінгалевича. Багато несеодівинок для учасників. — Вступ для членів і запрошених 572 гостей 1-2

ДРУКАРНЯ „ДІЛО“

Львів, Ринок 10. Тел. 29-26.

Виконує швидко і солідно всілякого роду друкарські роботи

по найдешевших цінах!

сторях львівського Апеляційного Суду мають коморники обов'язок, такий самий як суди, надавати усякі постанови у ході егзекуційного поступовання на домагання сторін української народності побіч польської також в українській мові.

Українські сторони повинні пам'ятати, щоб в кожному письмі, яке уводить егзекуційне поступовання в даній справі виразно поставити тіме домагання. (Це має бути висловлене словами: „Домагаюся видання всіх рішень у тіх справах також в українській мові, а в ніякому випадку не має це бути внесення, висловлене так: „Вношу, щоб і т. д.“).

Розуміється, що постанови можливого закону, яка у випадку стислого її виконання судами зведе урядові чинності суду, тимбільше прикра для коморників. Вони вправді урядові держави, але їх становище у деяких моментах нагадує становище нотарів чи інших вільнопрактикуючих людей інтелігентського звання. Тому змушені вони в деякій мірі числитися зі сторонами і дбати про те, щоб їх задоволити. З другої сторони внутрішнє уладження і хід справ в канцеляріях коморників намагає їх ощаджувати якнайбільше, бо тільки частина канцелярійного приходу остає як дохід на їх користь, а удержання канцелярії ведеться тільки на їх рахунок. Отже якщо коморник хотів відповісти домаганням українських сторін, яких на просторі львівської апеляції є високий відсоток, мусів би значно збільшувати персонал своєї канцелярії, технічні засоби і т. д. Це все відбивалося би на його доході. Однак постанови закону такі, що коморник, який урядують на двомовних просторах, мусить з цим числитися і сам нести всі ті витрати, що зв'язані з двомовним урядуванням. Державний скарб не несе тут ані частинки коштів. Судя удержує держава і вона асео ризико збільшення персоналу, технічних засобів і т. д. на двомовних просторах у зв'язку з двомовним урядуванням. Закони що коморників непокладали цей матері-

злий тасар і ривані в екзакційному поступо-
ванні на коморників.

Тут причина такого ставлення коморників
відносно українських сторін. Хотіли би вони об-
текти собі урядовання і амнішії видати.

Українські сторони повинні безумовно дома-
гатися права, яке їм прислугує на підставі мо-
вних законів.

Випадок, передбачений мовними законами,
що польська сторона має право домагатися пере-
кладу судового письма, зложеного в укр. мові, на
польську мову і що до хвалити доручення їй та-
кого перекладу одержує силу всіх судових

постанов, лежи чи зайде в урядованні комор-
ників тому, що по одержанні екзакційного титу-
лу коморник видає всілякі постанови самостійно,
не доручаючи зобов'язаному військ. писемних
внесків вірника. Зрештою навіть як є домагання
української сторони, видати постанови також в
українській мові і як коморник оповідає це до-
магання, одержити польська сторона велику по-
станову вже в двох мовах.

Однак треба пам'ятати, що і ці та всі інші по-
станови мовного закону мають повну обов'язу-
чу силу в урядованні коморників.

Р. Д-ий

Закарпатські ревелюції.

„Карпаторусскій Голос“ і весь москвофільський рух на Закарпатті на службі чужих інте-
ресів.

Ми повідомляли на сторінках „Діла“ (з 1.
п. м.), що ужгородським „Українським Словом“ в-
ступилося в ревелюції про те, за чиї гроші по-
валяється в Ужгороді москвофільський шоден-
ник „Карпаторусскій Голос“. Вияснюється, що
той орган від першого числа своєї появи вихо-
дить за гроші одної держави. якої праски
консулат видає регулярні гроші на ту ціль,
при чому першу рату в сумі 40.000 ч. к. випла-
тив на руки помершого в міжчасі губернатора
Підкарпаття Бескида, що перевів ту „трансак-
цію“. Але на тому не кінець скандалу. Виявля-
ється, що найближчим співробітником „Кар-
паторусского Голосу“ став ужгородський кон-
сул той держави, яка фінансує згаданий орган,
що тисла у ньому статті про внутрішні справи
чуж. республіки та робив нераз випадки на чуж.
уряд, зокрема на міністра закорд. справ. Бе-
сиди і його політику.

Як і можна було сподіватися, ревелюції
„Українського Слова“ викликали в цілій Чехо-
словаччині величезне враження. не зважаючи
на заходи різних кіругів затишувати справу.
Очевидно — офіційні круги мовчать, чека-
ють на вияснення справи перед судом, але всеж
таки багато пресових органів повторило реве-
люції „У. Слова“ і подало й від себе різні ува-
ги, тим більше, що палкий офіційного пред-

ставництва тої держави слідно теж у деяких
виступах і подіях на Словаччині...

Щож до самого „Карпаторусского Гого-
су“, то його редактор д-р Фенчик подав у ч.
234 таке виправдання, яке не витримує ніякої
критики. Бо тоді, коли закарпатським москво-
фітам зроблено закон, що вони за гроші об-
слуговують інтереси чужої держави, зі шкодою
для інтересів чуж. республіки й рідного народу,
д-р Фенчик заявив, що він не вважає можли-
вим „вступати в якую либо полеміку или об-
яснення“...

Заява ця більше ніж наївна і, розуміється,
нікого перекопати не в силі. Так і видно, що
приперті до муру запроданці не знають, що
сказати, тим більше, що „У. Слово“ заповіло
предложити в цій справі перед судом оригі-
нальні документи, в тому числі й манускрипти
статей згаданого ужгородського консула,
друкованих у „Карпаторусском Голосі“.

Для нас, що знаємо не віднині різні холи
москвофільських провідників, які тоові запро-
даться, кому завгодно, аби тільки втриматись
на поверхні і заробити якусь копійку, — реве-
люції „Українського Слова“ не видаються зов-
сім дивними. Хто виріс рідного народу і йо-
го мови, хто шукає тільки наживи, той злібний
на все!

Про що розмовляє Літвінов з Рузвельтом?

ВАШИНГТОН, 9. 11. ПАТ. „Геральд Три-
бун“ довідується, що през. Рузвельт і Літвінов
піддали підставу до порозуміння обох держав і
зобов'язали не вести проваганти проти полі-
тичних установ, які у них є. Справу довгу 325
міл. доларів, затягнутого урядом Керенського,
і справу кредитів для Радянщини поладати
півніше.

Коли скінчатся розмови, буде скликана спе-

ціальна комісія, що розслідує основну справу
американських приватних підприємств в Ра-
дянщині, які доходять до 400 мільонів доларів.
З більшими труднощами стрічається справа не-
залежної конкуренції і демпінгу.

Мало правдоподібно, щоби Рузвельт згодився
на поладнання тих справ згідно з пропозиціями
Літвінова, який хоче теж підписати пакт не-
агресії.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З 11. ЛИСТОПАДА 1933.
О. ГЕНРІ.

Коротка знайомість.

(Докінчення.)

Панна Кольбі пригласилася йому ближче у-
тиманому світі білого пароніку. Ні, він
спраді не мав нахабно або безцеремонної ус-
мішки собі і дивувів. З його смадливого об-
личчя, загартованого північними вітрами, про-
мовляла чистість і скромність. Дівчина рішила,
що хвилину можна послухати його. Вона дис-
кретно закрила одною рукою уста, які посміхали-
ся другою з неспівісною чистістю вказала йому міс-
це поруч себе:

— Можете сісти. Але, будь ласка, звертаю
вашу увагу, що коли дозволите собі зустріти мене
на найменшу нечестивість, то негайно покличу
портієра.

Невідомий сів біля неї. Дивився в неї з поди-
вом і не скривав свого захоплення. „Полон“ не
було слабе слово. Ця невідома дівчина мала в со-
бі саме щось таке, за чим він шукав віддавати у
осіх жінок, які знав. Чи можна, щоб вона ко-
лись дозволила йому захохатись у ній, кохати
її? Як не як, а він мусить спробувати довідатись
про це зараз.

— Я називаюсь Блайден — сказав він —
Генрік Блайден.

— Чи ви певні цього? Чи ви не називаєтесь
часом Джово? — спитала дівчина, нахилившись
до нього з чарівним усміхом.

— Я приїхав з Неме — відповів він якнай-
поважніше у світі. Я назбирав там чимало зо-
лотоваго піску і привіз його сюди.

— Це цікаво! — пані жартувала дівчина.
А я мала весь час враження, що я знаю вас з га-
шого міста.

— Ні, ви не могли мене бачити раніше, пані
я закріпив вас на вулиці.

— Я не дивлюся ніколи на людей на вулиці.
— А я здибав вас на вулиці і перший вас
встримав. І саме тепер здається мені, що досі
я не бачив відної дівчини, що була би бодай на-
половину така гарна, як ви.

— Чемпіонка краси, хочете сказати?

— Так, пані, бодай для мене. Кажу про це
щиро. Заявляю, що ви маєте для мене вартість
того всього, що можу вам жертвувати. Пристаю,
що моя поведінка супроти вас буде дуже груба,
але ви не можете уявити собі, що я вслі був би
зробити для жінки, яку кохаю. Я жив дуже довго
без віжого товариства на півночі, зате я мав щас-
тя. Заки прийшов сюди, мусів переполокати яких
пять тисяч унцій піску, шукаючи за золотом.

— Ах, слухайте! — сказала дівчина тоном
штучної симпатії — бачу, що ви сіли собі на
якесь брудне місце!

І за хвилину її заплющились. Голос не-
відомого став для неї одноманітний, навіть, коли
оповідав про такі цікаві речі як розшуки за
золотом, Зрештою, чи вся ця історія з піском має
яксь відношення до неї? Вона перла голову об
стіжку підлоги і дрімала. Її сусп. поважним, ще
одноманітним голосом оповідав далі:

— Пані! досі я не здибав ще нікого, кого я
покохав би так сильно, як вас. Я розумію, що не
маю права питати вас, чи і ви маєте те саме по-
чуття супроти мене, але чи ви можете бодай
залишити мені якусь дрібку надії? Чи можете до-
зволити мені зустрічати вас і жалти терпеливо,
заки не переконаюсь, чи чи мене любите?

Голова дівчини перехилилася на бік і мимо-
хіть спочила на плечах золотокopa. На неї рай-
шов солодкий сон і вона зачила в ньому баль-
„Клубу Рибалок“, а якому брали участь із со-
лодким усміхом. Золотокop і не догадувався, що
вона могла би у такій хвилині заснути, хоча й не
визнав її останнього руху доказом якогось при-
знання. Він відчув приємне тремтіння за всім
тілом і дивився на прегарну головку згорн. захо-
чення до дальшої сповіді.

Ревізії й арештування.

ЗБОРІВЩИНА.

Дня 28. жовтня ц. р. в кожний випадок перш 24
жовтня ц. р. перевела поліція туди і привезла до кон-
ту в Зборові отсі особи: 1) Ім. Романа Гогола і 2) студ-
ента Івана Новаківського в Зборові, 3) Володимира Грегго-
гайчик, 4) Василя Кожмалюка, студента з Під-
лявського в Озирів, 5) М. Чорного в Озирів і 6) студ-
ента Доберчака з Озирів. Всі вони сніають дотепер у збо-
рських арештах.

САМБІРЩИНА.

Всіх арештованих в Самбірщині у зв'язку з дея-
першого листопада випустили з самбірської в'язниці і
суботу 4. п. м. на волю. Вийшло понад 15 хлопців. На
їх місце привели з дорожницької в'язниці 13 хлопців, тро-
ти яких ведуть сабство за приналежністю до ОУН. З ар-
ештованих у Самбірщині задержали: Гомку Яр. Бучка
Вол. з Самбора, Яремка Івана з Вижот, Стебальсь-
кого Романа з Татар, Гринишин Миколу з Саліполь, Са-
бата Віктора з Бикова, Капка, Городинського Івана та
Чайківського Павла, всіх з Луки. Їм закидають рома-
дування діячок ОУН.

Свята 1. листопада.

САМБІР.

Дня 5. п. м. відбулося ввечері в селі „Український
Бесіді“ заходом Української Захоронки в Самбірці
дуже вдатне листопадове свято, на яке зложилось чужої
виступи дітей, виконуваних в захоронці під керівництвом
Служби. Прекрасно впазли: промова дівчини, рит-
мічні вправи та житий образ. Св. була битком нальот.
Взагалі з повним признанням треба підкреслити, що
самбірська захоронка дуже гарно виховує дітей, які
доказом є часто вштовтувані нею імпреси.

БОРИСЛАВ.

Дня 31. жовтня відправив о. рад. І. Лещинський у
церкві в Мразинці в год. 5-й попол. паніхиду за по-
лятих. При гарно прибраній могилі творили початку
сторочку наші хлопці. По паніхиді вголосом о. парох
коротку проповідь. Відтак в год. 6-й ввечері відпра-
вив о. парох з о. катехитом паніхиду у церкві в Бори-
славі теж при гарно прибраній могилі (вголосом) гар-
ну проповідь. По паніхиді відбулася коротка св. св. св.
академія в Народній Домі, одначе на неї приїшли тільки
позіції з агентства і змусила присутність розійтись
додому. Дня 1. листопада відбулась у церкві в Борисла-
ві торжествена Служба Божа в наміренні українського
народу. На всіх святах співав гарно „Бориславський Бо-
ж“, а численно зібрався вся бориславська інтелігенція
та робітництво битком вповилили церкву.

Бориславський.

НА ДОПОМОГУ ІНВАЛІДАМ УГА УКОМ
потребує 10.000 зол. місячно. Гроші ці повин-
но зложити Українське Громадянство.

Одна тільки чорна пляма псувала зайчосі-
ше золоте його задоволення. Чи не забагато гово-
рив він уже про своє багатство? Він воле би, що-
би вона покохала його для нього самого. І тому
казав далі:

— Пані! я хочу вас запевнити, що можете
мати до мене повне довіри. Мене знають дуже до-
бре у Кльондак, від Жіно до Серг-Сіті і на
всьому побережжі Жюков. Багато-багато поїхав
провів я під свігом і працював як невідомий, як
каторжанин. Три роки безнастанно думав я на-
чим настирливим питанням: чи зустріну я нареш-
ті колись жінку, яку зможу покохати і яка по-
кохає мене? Я не мав наміру зустрічати всього зо-
лота собі. Я всеж таки вірив, що найду таку і ось
саме я її знайшов. Дуже це гарна річ мати гроші,
але ще краща запевнити собі щотування такої
жінки, як ви... Так, так, це багато краще.

Молода жінка бурмотіла щось крізь сон
зовсім незрозуміле і тому енергійний золотокop
рішився поставити їй останнє питання, яке могло
би розв'язати всі сумніви:

— Скажіть мені від широго серця. Яким
згодились би вийти за якогось мужичку, то як
було би перше ваше застереження, ваше домагання
до нього?

— Давайте касу!
Ці два слова енергійно впали їй уст молоді
жінки. Вона зачила у сні, як стоїть перед касою
у своїй крамниці і має зробити рахунок деякого
обороту.

Несподівано голова її підстрибувала і загро-
зила кривину.

Дівчина проклянула і протерла очі. Її не-
відомого звелювання не було — він уже шев.

— Ого! а мені здавалось, що я трохи здрі-
нулась. А деж мій золотокop?

Збентежилася, хвилину задумалась, нахилив-
ся до неї.

— Шкода, був симпатичний. Щож? Тим гір-
ше для нього!

Червк. з снгл. мови А. Б.

Меморіал американських українців до президента Рузвельта.

Об'єднання в Нью-Йорку „Український Національний Союз“ в Джерсі Сіті, Н. Дж., „Провінція“ в Філадельфії, „Народня Поміч“ в Пітсбурзі, Пн., Заучені Українські Американські Демократичні Клуби в Нью-Йорку, Комітет Рятунку України в Шикаго і Центральний Комітет Українських Організацій в Нью-Йорку вислали спільний лист

до президента Рузвельта у Вашингтоні, в якому закликають теперішню економічну й політичну стабілізацію Великої України під окупацією більшовицької Москви та осягають, щоб уряд Злучених Держав перевіряв умовини життя в СРСРському Союзі, аби дати свою згоду на визнання більшовицького уряду в Москві.

День жалоби і протесту.

КОМАРНИЩИННА.

Українське громадянство Комарна святкувало 29. X. п. р. ж день жалоби святою. Службою Божою, відправленою о. Шереметою у вісцері вповнений церкві в місті в год. 10. Проповідь на тему цього свята вголосив теж о. Шеремета, який відправив після панахида. Того самого дня пополуноч відбулися такі довірочні наради міщанства на передмістях Комарна (записані на той день протестантинське віче старостів заборонило), на яких ада. О. Утриско вголосив вичерпуючі реферати про події на Вел. Україні. Після того прийнято відповідні резолюції. Вчасним ранком того ж дня з'явився в домі о. парох Кліша представники місц. поліції і зажадали від нього аби не відправляв святочного богослужіння і заповів у церкві, що віче і всякі святочні збори заборонені. Окремі довірочні збори з приводу останніх подій на Україні відбулися дня 6. XI. п. р. в селі Залатковому Т-ва в Комарні, де були присутні відпоручники з усіх громад Комарнянщини. Ада. д-р О. Пелеский вголосив там вичерпуючий реферат про положення на Україні, вітак ухвалено протестні резолюції та вибрано Пов. Комітет Допомоги Голодним Україні. Також по селах Комарнянщини в дні 29. X. п. р. відправлено в церквах святочні богослужіння з відповідними проповідями.

КАЛУШИНА.

Українське Громадянство Калуша відсвяткувало день жалоби і протесту в дні 29. жовтня п. р. святочною Службою Божою, відправленою в місцевій парохіальній церкві та панахидою за померлих з голоду на Вел. Україні. Незвичайно вдумчиву і зворушуючу проповідь вголосив парох о. Тисовський. Описав в місц. читальні збудувати відчит про відносини на Вел. Україні.

Також по селах Калушівку відбулися в цьому дні святочні відправи у церквах з відповідними проповідями.

КОПИЧИНЕЧИННА.

Повітовий Комітет Допомоги Голодуючим Україні повіту копичинського повідомляє, що згідно з постановою Центрального Комітету день національної жалоби відсвятковано в повіті в такий спосіб: 1) У всіх церквах повіту під час Служби Божої в неділю 29. м. м. були вголослені відповідні проповіді та відправлені панахиди за померлих з голоду. 2) Того самого дня пополуноч в усіх читальнях „Просвіти“ цілого повіту відбулися сходили, на яких були вголослені реферати про події на Вел. Україні. По рефератах ухвалено відповідні резолюції та вибрано в усіх громадах місцеві комітети.

БОРИСЛАВ

Бориславська Громада відсвяткувала тісно день 29. X. Вже 28. X. відбулась велика вечірка, а по вечірній суація з виставленням Найсв. Тайн у бітвом наповненій церкві. Люди численно зовідалися і цілу ніч молилися та зорували перед Найсв. Тайнами, а рано крім тих Служб Божих відправив о. рідз. І. Лішинський в год. 10-й торжественну Службу Божу, на якій відчитав пастирський лист наших єпископів і вголосив

відповідну проповідь. Найбільше зворушеною була хвилина, коли при кінці Са. Божої всі присутні на запис парох аложили торжественну обітницю вірно служити Христу-Цареві, св. Церкві, нашому образу і українському народові. Свято закінчилось відспіванням молитви „Боже Великий, Єдиний“ і панахидою за померлих на Вел. Україні. Переведено теж збірку на годуючих. Пополудні була вечірка у Мразниці і панахиди за померлих.

ВОЛОДИМИР.

Повітовий Комітет Рятунку України зорганізували у Володимирі ще 4. жовтня, однак пов. староста офіційно відмовило його зареєструвати, бо це, мовляв, „загрожує публічній безпеці“. Організацію жалібного свята взяла на себе місцева філія „Союзу Українок“, яка запросила всіх священників відправити 29. жовтня панахиди по церквах і вголосити відповідне слово; по богослужінні мала відбутися академія з відчитом д-ра Савчака про положення українців у Світах. Однак староста академію і відчит також заборонило, а священники, хоча й повідправляли панахиди, то скористали з нагоди, щоб уладити чергову протиукраїнську демонстрацію, бо саме в цьому дні під час богослужіння відчитав останній лист митр. Дениса (оголошений ще 9. жовтня), а саміш. Домбровський ще й пописався погромницькою промовою, в якій не так змістом, як гістеричним криком доводив, що українці — вороги православія, що вони борються з митрополитом наче ті школярі, що прийшли вчитися, а не хочуть слухати вчителя, що поведінка їх супроти вищої церк. влади пахне банітизмом і т. д., і решті заповів, що на слідуєчу неділю буде така сама панахида по всіх „русских“ (тільки вже без провокаційних промов). Виступ о. Домбровського, його люті вигукі на цілу церкву, викликували кулаками, гістеричне борсання на амвоні з ціною на устах — були для українців глибокою образою, а в церкві взагалі були не на місці. Допустивши в катедрі таку „проповідь“, декан о. Романовський зрівняв усі нитки між кланом у української частини парафії. Для організаторів свята це наука, щоб до православних московських батюшок більше не зверталися. Багато присутніх з обуренням повиходили з церкви і тут-же на цвинтарі говорили, що протиукраїнська політика митр. Дениса та подібні провокації московських католицько-православного фронту і піти за Римським Вселенським Архієреєм, котрий не буде переробляти нас ані на москалів ані на поляків, бо й сам він не є ані москалем ані поляком. Перед Римським Престолом усі однакові. Українці греко-католики мають своїх рідних єпископів, правдивих опікунів народу, як митр. Андрея Шептицький у Львові та єп. Микола Чарнецький у Ковалі. Пора вже покинути наемників і чужосвятих та йти за правди своїми пастирями... О-ко.

Роковини гітлерівської революції.

БЕРЛІН, 9. 11. ПАТ. Від учора Мінхен живе під аяком парад, зорганізований націонал-соціалістичною партією при участі всіх визначних осіб з нагоди 10-ліття першої гітлерівської революції в дні 9. листопада 1923 р. Тодішня спроба здобути владу спільно з Лудендорфом, як відомо, не адалася. На вулицях міста впало кільканацять членів гітлерівської партії. Свято має пропагандовий характер. У своїх промовах гітлерівські промовці підкреслюють зв'язок тих роковин з великими народним племінством. У Мінхені є всі члени представники націонал-соціалістів з

Гітлером. Свято розпочалося переказанням прапора т. зв. добровільного корпусу, що брав участь у боях, штурмовим відділам. Міністр Герінг у промові, вголосленій на великій площі, заявив, що перед 10 роками велася бої за нову Німеччину. Свято зорганізоване 9. п. м. є символічним актом, який має виказати, що перша спроба національної революції в 1923 р. була протестом проти угоди, що приносить ганьбу Німеччині, з дня 9. листопада 1918 р., яку зробили марксистичні заграницею.

Французська тривога перед Німеччиною.

ПАРИЖ, 9. 11. ПАТ. Сьогодні розпочинається велика дебата в палаті депутатів у справі французької закордонної політики. Досі записалося до голосу 9 промовців, а яких більшість буде інтерв'ювати уряд у справі ситуації та французьких намірів з огляду на виступлення Німеччини зі Союзу Народів. В дискусії крім Поль

Бонкура воіме участь також Саро. Дебату супроводить кампанія протипресою, що закликає уряд до неуступливості супроти Німеччини і застерігає увагу на аріст воєнної небезпеки настільки німеччинських зброєю, що приналежні в останніх часах величезні розміри.

Чехословацька не хоче пакту неагресії.

ЛОНДОН, 9. 11. ПАТ. „Дейлі Геральд“ повідомляє, що німецький уряд запропонував Чехословацькій переговорити у справі пакту неагресії. У відповідь на ті пропозиції міністр Зовнішніх справ застерігав, що з огляду на тісні зв'яз-

ки Малої Антанти з Польщею, Чехословацька не могла би підписати такого пакту, оскільки не буде ним об'єкта такої угоди. Крім того чехословацький уряд мав би інтерес розв'язатися з урядом фанатичним.

Лещатарські убрання.

Найновіші крої, найвищі ціни, лише просто з асфальту „ДЕНТ Р У М“, у Львові, вул. СКАРБІВСЬКА 4 (напроти кіна Аляска). Тел. 72-94.

Коли буде „зізд талергофц в“?

Центральний талергофський комітет повідомляє в „Русск-ому Голосі“, що загально-український „зізд талергофців“, який мав відбутися 31. м. м. у Львові, відбудеться з тою самою програмою на весну, правдоподібно у травні п. р. Свято це получатим з іспровадженням до краю талінних останків незнаного талергофця, які аложать під пам'ятником-гробницею на Личківському цвинтарі.

Голод у С. Р. С. Р. поширюється.

Париські великі денники повторюють за „Журналь де Женев“ звістки про поширення голоду на території Радянського Союзу і додають до цього новий матеріал. Голод зростає між іншим тому, що держава не мала змоги за п'ять літ придбати всю ту худобу, що вигинула, зіджена або недоживлена, а без худоби веста сільське господарство неможливе. Одночасно принцип колективного ведення господарства відібрав селянам свободу і любов до власної землі, що стають спонукою до праці. Селяни добувають із землі тільки необхідну кількість харчів, щоб не амерти. Колиж із цієї мінімальної кількості їм відбирають ще велику пайку, не дивинця, що голод поширюється.

Нова карта Європи.

Білгородська „Політика“ повідомляє, що в місцевості Беременд біля югославянської границі було полювання в честь малярського міністра внутрішніх справ Фішера. Під час бенкету, який відбувся після полювання, міністр вголосив політичну промову, в якій порушив справи закордонної політики. Фішер заявив, що малярський прем'єр Гембеш і міністр закордонних справ Кая в часі свого побуту в Софії та Анкарі обговорили з урядами Болгарії й Туреччини справу змін на карті Європи. На основі тих планів територію Чехословаччини мають поділити між Малярщиною, Німеччиною і Польщею. Добудуку хотять відібрати Румунії й віддати Болгарії, Семигород відбере Малярщина. Крім того Болгарія має одержати назавті землі, які втратила у світовій війні.

Нагляд над неарійцями.

БЕРЛІН, 9. XI. ПАТ. Сенат Гамбурга видав розпорядок, на основі якого нотарі обов'язані зголошувати скарбівому урядові випадки, де неарійці позбуваються нерухомостей. Розпорядок появився наслідком побоювання, щоб арійці, які позбуваються своїх нерухомостей в Німеччині, не покинули краю, не заплативши податку, який належить скарбові.

Хотів убити Літвінова.

НЬЮ ЙОРК, 9. 11. ПАТ. На Еліс Айленд придержано бувшого російського офіцера, який відгрожувався, що вб'є Літвінова. Емігрант заявив, що якщо міг зблизитися до Літвінова, вбив би його та випив би його кров.

Італієць бурмістром Нью Йорку.

Вибори президента міста Нью-Йорку привели перемогу майорові Фіорелла ля Гвардія, що є родом Італійцем і брав участь в боях американської армії. Одержав 20,000 голосів більше ніж кандидат Рузвельта Мек Кі. Кандидат організації демократів Тамені Гол, що правив містом 20 років, одержав найменше число голосів. Ля Гвардію піддержували демократи і части лібералів, що поборювали корупцію Тамені Гол.

Крізаві заворушення в Гаваї.

НЬЮ ЙОРК, 9. 11. ПАТ. Під час вчорашніх заворушень у Гаваї, що були довою спробою державного замаху, згинувло 50 осіб, а 125 було ранених.

Мусоліні велить женитися.

Мусоліні видав розпорядок, на основі якого всі вищі функціонари фашистської партії та кандидати на посади, якщо не в жовтні, мусять в найближчому часі оженитися або зрештє своїх ставовин. Хто служить партії, одержує державні повеліційної політики фашистського режиму.

Поклін українських питомців о. Маркіянові Шашкевичові.

Панахида на могилі поета

В четвер, 9. листопада ц. р. в год. 2.30 по пол. Личаківський цвинтар у Львові заройся масою питомців Дух. Академії і безліччю світських людей. Це зішлись вони, щоб, як і що року в тім часі, віддати поклін тайним ошатам: о. Маркіяна Шашкевича. Цього року минуло якраз 40 літ від переїздення його до Львова з Новосілок до Львова. Тому ще більш величаво ніж звичайно, відправлено заходом Т-ва „Читальня українських Богословів ім. Шашкевича“ панахиду на його гробі. В панахиді, яку відправив Всес. о. Ректор в асисті оо. настоятелів і професорів Богосл. Академії, взяли участь крім питомців представники майже всіх національно-культурних установ міста і українських шкіл.

Всі присутні побожно вдихувалися в сумо-вато-мастатичні тони чудової похоронної відправи, яка в цілості була певне гармонійним

акордом, що виривався з глибини молодих грудей у пам'ять славного поета о. Маркіяна. Здавалося — не тільки присутні, але й ціла природа цього листопадового дня прислухувалася до цього торжества і похилившись над гробом, як та статуя, пригадалась сумовито на палахкім кругом свічки, на величану жовто-білиту стіжку у вінку в написом: „Пробудителю Галицької України — Читальні“. Зі запертим просто від-ліхом вислухали всі добре виголошеної проповіді питомці У. р. Івана Мисюка. Він згадав великі чесноти і заслуги поета. А передовсім підчеркнув його сильну віру в Бога поміч і горячу любов до українського народу, яка його слабого тілом зчинила великим духом. Він відчинив двері до святині просвіти, двері, замкнені через кілька століть. Він крикнув серед земляків, щоб пробудилися із вічного сну і щоб полюбили правду і волю.

Присутній.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Жовородкові-недородкові!

Уродилася небога

„Перемога“:

Тяжкі й довгі були зноги,
Тай говорять старі люди.
Що а тієї перемоги
Нічого не буде...
Поставила гострі топи,
А всі вони без протези
Горбаті й кульгаві —
І не заручив Сильвестор.
Що житимуть хоч самосте,
В сезонів славі
От, на злидні
Бодав три дні
Тай три нічки
Три невади!
(Як писав Цурат)
Яж міркую: „Дилетанти,
Адиганти й маркеранти, —
Попа вам на склад!“

Т.

ПІСЛЯ ВБИВСТВА КОРОЛЯ АФГАНІСТАНУ.

ЛОНДОН, 9. XI. ПАТ. Згідно з телеграмами, які прийшли з англійського посольства в Кабулі, убивник короля Афганістану це студент що передсе належав до гурта академічної молоді, репатрійованої з Німеччини.

РИМ, 9. XI. ПАТ. Бувший король Афганістану Аманула, до якого зголосилося багато закордонних журналістів після атентату на Надір Шаха, не хотів дати ніяких висновків.

Обставини, серед яких убито короля, досі невідомі.

У зв'язку з убивством помітно заворушення серед афганських племен у зах. частині Індії. З Пенсавару повідомляють, що англійські війська готові здати в зародку есентуальне повстання.

ЛЕТЯТЬ ДОВКОЛА АФРИКИ.

Французська ескадра ген. Вільмена, 30 літаків, відлетіла нині рано з Картагін до Рабату. Мають облетіти Африку довкола. Трасу поділили на 33 етапи, один від одного віддалений на 700—800 км. Ген. Вільмен вклався вже під час світової війни, а й перед 1914 р. літав над Африкою.

ХОЧУТЬ ЗАКОРДОННОГО ВІНА.

Нью-Йорк, 9. XI. ПАТ. Скасували тут усі обмеження в справі продукції алкоголю та вин. Уряд За. Держав у найближчій будучині займеться справою управління імпорту алкогольних продуктів. Фабриканти вин стараються, щоб скасовано оголошене ембарго на закордонне вино.

МИТНІ СЛУЖБОВЦІ ПЕРЕПАЧКОВУЮТЬ ЗБРОЮ.

КОПЕНГАГЕН, 9. XI. ПАТ. „Екстраблядет“ повідомляє, що десь заприпитати величезний армії перепачкування зброї на німецько-данському кордоні. Зброю доставляють митні службовці спеціальним емісарам із півн. Шлезвіга. Так перепачковують масово револьвери та частини скорострілів. Данські прикордонні сторожі ведуть в тій справі слідство.

НОВИНКИ

— ПРИЙМАЮ ЯК ДАВНІШЕ в моїм дентичнім заведенні Сикстуська 17. від 9—1 і від 3—6. НАСС. 567 2—3

— Робітня футер Юліана Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46.

— Магазин постелі Р. Джала, Львів, Хоруши-на 5, поручає: ковдри, матраци по найдешевших цінах. Переробляє ковдри по 5 золотих, матраци по 7 зол. 524 6—100

— Футра мужеські й жіночі виконує по найновішим фасонам дешево й солідно Євген Гови-кович, Львів, ул. Домініканська ч. 4. 324 28-30

— Загрожений наш багіон. Жахлива ситуація, яка витворилася на Лемківщині, грозить повною загрозою цьому нашому найбільше на захід висуненому багіонові. Усе українське громадянство мусить освідомити собі вагу подорожжя, а до того допоможе йому брошура „Лемківська Проблема“, написана родолюбним лемком. Ціна 30 сот., порто 5 сот. Замовляти: „Дру-жину“ — Lwów, skrytka poczt. 323. (Конто ПКЗ 10.928). 555 4—7

— Комунікат Української Парламентарної Репрезентації. Засідання Української Парламентарної Репрезентації відбудеться в понеділок 13. листопада ц. р. в год. 11. передполуднем у Колеві Народній Канцелярії у Львові. — Президія У. П. Р.

— Українська кооператива в Холмі. Заходом подшляхного духовенства Холмських розпо-

чала в Холмі свою діяльність українська кооператива „Доставка“, яка веде два відділи: церковний і колоніально-споживчий. Головою надзірної ради кооперативи вибрали місцевого декана протоєрея о. Степана Грушку, членами В. Гуля й А. Рочняка. Всі церкви мають спроваджувати за посередництвом тої „Доставки“ потрібні їм товари.

— Центральна педагогічна бібліотека у Львові. Під такою назвою ведеться при вул. Кубалі ч. 4 (бічна Баторія) бібліотека для вжитку учительства і осіб, що цікавляться педагогією. Вона має багату збірку творів і часописів з області педагогіки, заг. дидактики і методики та всяких інших споріднених наук в польській і чужих мовах. При бібліотеці є читальня, а також можна позичати книжки додому, навіть на провінцію. В читальні улаштовують вистави новостей і творів, що обіймають різні спеціальні педагогічні питання, прим. тепер є вистава „Реалізація нових програм“. Бібліотека веде

ЖОРНА?

теж порадию в справах, зв'язаних з педагогічними. Читальня і випозичальня є отворені щодень від 11—13 і 17—20, а в неділю сама випозичальня від 10—11 год.

— Незатверджений вибір проректора. Міністр освіти не затвердив вибору проф. д-ра Маріяна Франке проректором львівського університету. Проф. Франке є четвертим з черги проректором, що не удостоївся міністерського затвердження. Досі не затверджено в тім характері професорів Герстмана, Булянда і Косковського.

— Домагаються нової залізничної лінії. Туристичні і краєзнавчі організації виступили з домаганням будови залізничної лінії Коломия (або Заболотів)-Косів-Кути, що мала би спеціальне значіння для туристики Косівщини. Одночасно звернули увагу на konieczність доведення залізничної лінії до Окопів св. Трійці між Збручем і Дністром.

— Маєтки на ліцитації. Кредитове Т-во Земельне у Варшаві виставило знову на ліцитацію 356 земельних маєтків. Деякі з них складаються з кількох тисяч гектарів і виставлені на ліцитацію за довги по кількесот зол. Одночасно виленський Банк Земельний виставив на ліцитацію 803 маєтки. Подібна ліцитаційна акція йде на терені Галичини. На Волині виставлено на ліцитацію 260 маєтків.

— Вовки. В цілій Коломийщині появилася стада вовків, що в білий день нападають на селянські господарства й забирають худобу. Коло Космача напали чотири вовки на дві жінки, які вилзли на дерево й тим врятувалися від смерті. Старство організує масове полювання на хижаків.

— Пожежа. В Коростові біля Сколього згоріла загорода Миколи Волоса з двома коровами і двома стиртами снів. Підчас рятівання худоби найшов смерть у вогні пастух Теодор Рушо.

— Малішова — Горгонова. У зв'язку з перевезенням Малішової з Кракова до тюрми в Фордоні повідомляють, що вона вже успокоїлася, а навіть витягла з черевників дві шпильки, якими хотіла переграти собі жилу У Фордоні Малішова сидітиме в одній келії з Горгоновою.

— Несчастливий смерит. Степанові Іжицькому, емеритованому судовому секретареві в Волинській заохотілося оженитися вдруге з багато молодшою від нього жінкою. Небаром переконався Іжицький, що жінка аражувала його з його різним сином. Ба син і жінка морили смертю та по-

бивали його. Тому Іжицький повісився. Рівночасно стали кружляти чутки, що Іжицького повісила жінка й син, тому обох арештували.

— Підрізав собі жилу. В Перемишлі йде розправа проти поручника Громадкі й тов. за надужиття. Пор. Громадка в в'язничній келії попередив собі жилу на руці та на нозі. Громадку забрали до шпиталю, де йому рани зашили та привезли на розправу. Лікар сказав, що Громадка може брати участь на розправі, та лише лежачи, на ношах. Трибунал зрезигнував із присутності Громадкі.

— Грабунковий напад. На дорозі між Дубельком і Ходорівкою пов. Перемишль три опришки напали на двох купців і засипали їх револьверовими стрілами. Опісля зрабували з воза блаватні товари вартості 500 зол. і 50 зол. готівкою і на відхідне побили купців до крові.

— Присуд у шпійонському процесі. Апеляційний суд у Варшаві розглядав справу сержанта Арліка й Витовта Мончинського, засуджених окремим судом за шпійонажу. Підвищив Арлікові кару з 10 літ тюрми на 15 літ, а Мончинському, засудженому на 4 роки тюрми, затвердив цю кару.

Журнал політичної сатири і гумору

— Страйк віденських кін. На знак протесту проти надмірних магістратських оплат 95 кін у Відні рішили закрити з днем 24. ц. м. підприємства. До того часу виповіджено службу всім кіновим службовцям.

— Карло Чапек пише англійську комедію? Чеські часописи повідомляють, що відомий чеський письменник Чапек нічого не пише. Тому правдоподібно виглядають поголоски, що Чапек написав тепер комедію в англійській мові. До комедії написав передмову Бернард Шоу, в якій дивується, що чехи такий дивно незвідомий наріз Шоуно потім виїде ця комедія в чеській мові.

Дописи.

САМБІР.

Повітове кооперативне свято. З ініціативи „Союзу Українок“ у Самборі відбулася 4. ц. м. ввечерю нарада представників кооперативних установ Самбора в справі повітового кооперативного свята. Рішено, що від того свята має зайнятися Пов. Союз Кооператив, а кому будуть помічні інші кооперативні установи. Речиння свята покищо не устійняли. Однак намічено вже програму свята, на яку зложиться велика Саужба Божа та академія з трьома рефератами, вокально-музичними продукціями та кооперативним гимном.

Кооперативна ревія. Дня 3. грудня ц. р. відбудеться заходом „Союзу Українок“ у Самборі кооперативна ревія, яка в жертвоплинній формі має сполучити ідею кооперативу серед самбірського громадянства, енкарати його хибні та недостатні в тій діяльності і притягнути до кооперативу передовсім самбірське жіноцтво.

КАЛУШ

Гігієнічна вистава. В днях 15.—23. жовтня ц. р. в д. була в Калуші спільними заходами „Українського Гігієнічного Товариства“ у Львові та окремого комітету гігієнічної вистави у великій залі „Народного Дому“. Виставу відкрив короткою промовою д-р І. Сохаський, опісля ініціаторський виклад про туберкульоз виголосив присутній особисто голова У. Г. Т-ва у Львові д-р М. Паньчичин. Виклад був ілюстрований відповідно добраними образами при допом. проєкційного апарату. Того ж самого дня відбувся виклад д-ра Кордоха, секції

Ю. Е. О.

З друкарні Вул Союзна - Діло. Львів. Ринок